

Nro. 51.

**A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.**

Indúlt Bétsből, Pénteken December 23-dik napján,
1808-ik esztendőben.

B é c s.

A' Szent Leopold Rendje innepének napja, a'melly a' Felséges Urunk Bétsből való távol.léte miatt ez ideig elhaladott, most már további haladás nélkül a' Három Királyok napja után következő Vasárnapra határoztatott, melly végre ezen Rendnek tagjai az ő Fő Cancellariusok Státus és Conferenczta-nátsos Grohmann Ur által meghivattattak, hogy ezen innepi solennitásokon jelenjenek-meg.

Gróf Metternich-Winneberg Ur, a' Párisi Ud.várhoz rendeltetve lévő Austriai Követ, a' ki Napoleon Császárnak a' Spanyol országi táborhoz lett

E e e

menetele után, bizonyos családi dolgaira nézve Bétsbe visszafra jött vala, rendelést vett, hogy Követtségi helyére Párisba haladék nélkül útozzék visszafra, minthogy úgy gondólják, hogy Napoleon Császár, a' maga testvérét Josefet Madridban Spanyol Királya koronázván, onnan azonnal visszafra fog térni Párisba.

Párisból Dec. 9-dikén indult a' leg ujjabb ujságunk, a' melly ez, hogy Orleans városából megindították a' Spanyol Királyi koronázáshoz tartozó készületekkel terhelt szekereket Madrid felé.

Német Ország.

Hannovera, Dec. 1-ső napján. Itt következnek azon uradalmaknak neveik esztendei jövedelmeknek mennyiségivel egyetemben, mellyekkel ezen tartományban, a' Frantzia ujj Titulárisok megajándékoztattak: — “

„Hertzeg Ponte-Corvo (Bernadotte), Grohdét, Ohsent, Pillét, Lachemet és Aerzent, 100,532 Frank jövedelemmel — a' Trevisoi H.tzeg (Mortier), Calemberget 's a' Blumenauit és Coldingeni malmokat, 100,161 Frank jövedelemmel a' — Friuliai H.tzeg (Düroc) a' Steinhorsti uradalmat és a' Ratzeburginek egy részét, 85,461 Frank jövedelemmel — az Elchingeni H.tzeg (Ney) a' Lauenburgit és a' Ratzeburginek egy részit, 83,031 Frank jövedelemmel — a' Castiglionei H.tzeg (Augereau), a' Wischhafenit és Neuhausenit (a' Brémai vidéken) 80,035 Frank jövedelemmel — H.tzeg Rivoli (Massena) a' Nienburgi és Hoyai uradalmaknak egy részit 80,050 Frank jövedelemmel — a' Vicencai H.tzeg (Caulincourt, a' fő Cs. Lovászmester) a' Harbourgi és

Wiseni uradalmaknak nagyobb részeket, 66,012 Frank jövedelemmel — az Auerstaedti H.tzeg (Davoust) Hoyának és Nieuburngnak nagy részeket, 60,021 Frank jövedelemmel — a' Dalmátziai H.tzeg (Soult) Hoyának és Westennek egy részit 53,002 Frank jövedelemmel — a' Montebelloi H.tzeg (Lannes) a' Wilhelmsburgi, 's Harburgi uradalmaknak bizonyos részeiket, 50,001 Frank jövedelemmel — Generális Sebastiani a' Blechedei uradalmat 40,015 Frank jövedelemmel — az Abrantesi H.tzeg (Junot) az Athenburgit 35,008 Frank jövedelemmel — kapták.

Prufzfiára nézve egy nevezetes munka jött ki német nyelveu, a' melynek így fordithatjuk a' Titulusát: — „Historiai nevezetefségek a' Prufzfiái Státuanak az 1794-dik esztendőtol fogva való elaljasadásáról, az 1806-dik esztendőbeli táborozásnak napszám szerént való előadásával egyetemben. Oberster Massenbach által. Amsterdamban 1809.

A' mi a' Jénai felette nagy következésű ütközetet illeti, erről ilyen jegyzés fordul elő a' nevezett könyvben: — “

„Három okok vonták (úgy mond Massenbach) magok után a' Jenai ütközetnek elvesztését, mellyet igazábban a' Tizennégy Szenteknél való tsatának kellene nevezni, minthogy ezen a' helyen történt.

Első ok az, hogy az Oktober 14-dikére virradó éjtzaka Camburngnál a' Saal vize magas partjain a' vigyázók nem jól vigyáztak, vagy pedig, hogy azok dolgok, a' miket a' vigyázók eszekbe vettek, a' Prufzszus hadi szálláson meg nem jelentődtek. Legalább a' H.tzeg Hohenlohe' hadi szállására leg kisebb

olyan hír nem érkezett, a' melly nyughatatlanságot okozhatott volna. Camburgtól fogva Schwabhausenig, Schmelofennig, Bila, Holtzendorf, és Taunzenien, voltak a' komandírozó Generálisok.

Második ok az, hogy Gen. Holtzendorf igen hamar visszavonta magát az Apoldai környéken Rödchen mellől. Mi okozta ezen hirtelen való visszavonódást, meg nem határozhatom bizonyosan. Az ellenséges sereg nagy része, a' melly hadi lineának bal szárnyára nyomult, hátunk megé került, és a' győzedelmet a' Frantzia részre térítette, tsak későre mutatta meg magát. Az egész dolgot nagy homály fedi még most is, a' mellyeket tsak Generális Holtzendorf, Sanitz, és Hadnagy Steinwehr oszlathatnak el.

A' harmadik és leg fontosabb ok azonközben mind ezek mellett az, hogy Generális R ü c h e l későre érkezett meg a' vezérlése alatt volt sereggel. Az első ágyúlövésök reggeli 5 órakor, sőt 4 és 5 között, már meg tétettek volt; melyre nézve ha ezen Generálisunk azon seregekkel, mellyeket a' Lehnstaedti halmokon özfzegyűjtött volt, azonnal megindult volna, 8 órára bizonyos megérkezhetett volna a' tsatázó mezőre: mikor éppen leg nagyobb szükség lett volna réá. E' volt éppen a' győzedelmet meghatározó időpont. Így az addig magokat megmutatott ellenséges csapatokat visszavertük volna, a' fzerentsés kezdet tüzet gerjefztett volna seregeinkben, és győzedelmeskedtünk volna. Így mi mindent, a' mi előttünk állott, az úgy nevezett Malomvölgybe gergettünk volna, 's azok az ellenséges seregek, a' mellyek azután a' mi bal szárnyunkra kerültek, az ő főbb seregeknek megverettetését megértvén, magokat visszavonták volna, etc.

Hanem az ilyen és minden e'féle megjegyzésekre ezt szokták mondani: *post festum!* — azonban tsakugyan az e'félek is hasznos jegyzések lehetnek azoknak, a' kik a' más kárából tanulni kívánnak. Boldogok a' ki a' mások kárából tanulhatnak!

Spanyol országot illető Frantzia Tudósítások.

A' 12-dik Bulletin. (Ez tsak folytatása a' 11-dik Bulletinnek) — „Aranda-de-Dueró-ból, November' 28-dikán. A' Tudelai verekedésben, egymás megé állított tsapatokkal tsatázott Generális Lagrange, a' ki a' végre volt kineveztetve, hogy a' Cascanténél álló ellenséges tsapatot verje vízfza. Az ő első tsapatjának linéáját a' 25-dik könnyű gyalog Regiment formálta. Ezt ő maga (Gen. Lagrange) személyesen vezérelvén, olly nagy hevefsséggel rontott vélie bajonét által az ellenség' sorára, hogy abból az első rohanásra 200 ember általverettévé, az ő hátrább álló tsapatjaiból még tsak egy sem érkezhett elő a' megütközésre. Ez a' példa nélkül azzal, megrettenhetetlenség, egyfzere megijesztette a' Castanhjos' seregeit, és rendetlenséget okozott közöttök. Maga személyesen vezetvén Generális Lagrange az első tsapatot, mingyár a' tsata' kezdetén igen terhes sebet kapott. —

„Nov. 26-dikán Taracsonába vezérelte az Elchingeni H.tzeg (Ney) a' vezérlése alatt lévő tsapatot, a' hol 60 puskaporos fzekereiket magok felgyújtották az insurgens seregek. Gen. Mathieu 25-dikben Soriába érkexett, a' ki mind több-több insurgenseket fog.el. Már 5 ezerre teft az elfogattattaknak

számjok. Ágyut 37-tet vettek-el seregeink az insurgensektől.

Azt irták Bayonnéből Dec. 3-dikán, hogy ott több mint hat ezer minden féle szekerek foglalatostkodtak szünet nélkül az eleségnek a' Frantzia armádia után való hordásával.

A' Moguntziai vidékeken a' Marschal Kellermann vezérlése alatt lévő tartalék sereg olyan rendelkezést vett, hogy haladék nélkül induljon útnak Spanyol ország felé. — Hasonló paranásolat érkezett az Oudinot vezérlése alatt lévő tábornak is azon Ofztályaikhoz, mellyek egy időtől fogva a' Bayreuthi és Würtzburgi tartományokban voltak megszállva.

Eddig úgy irtak, hogy a' Rénusi Szövetségben lévő Fejedelmeknek seregeik (Contingentziáik) a' Boulognei tengerpartokra fognak útjokat venni: most azt erősítik, hogy ezek is mind egy lábíg Spanyol ország felé veszik útjokat.

A' Párisban Anglus nyelven kijövő Argus nevű Ujság egy hofszú előadásban a' felől iparkodik meggyőzni az Anglusokat, hogy vagy el nem érhetik azon tzeljokat, hogy az Amerikai Spanyol tartományokat az anyaországtól elszakaszthassák, vagy ha elérnék, ez nekik káros lenne inkább mint hasznos — “

„Spanyol országnak az engedelmeiségre való egész visszátérítődése után (úgy mond) a' leszen az Angliai Országlószék tétovázó reménsége, hogy Mexicót azzal a' jóval ajándekozza meg, a' mivel Spanyol országot megajándekozta, hogy egyenetlenség és meghasonlás' magvát hintse ott el. De ott is tsak a' fog iparkodásának gyümöltse lenni, a' mi itt. A' Spanyol Amérikiaknak szokás és vallásbéli

tulajdonságaik örökre meg fogják oltalmazni őket attól a' szerentsétlenségtől, hogy Anglia' koloniáivá legyenek. Azok a' tsattok, mellyek őket az anyaországhoz szoritják, sokkal erősebbek, hogysen egészfzen öszfzetörettethetnének. A' familiai öszfzeköttetődés, a' közös hazon, a' tsere, 's a' két világbéli Spanyol lakosoknak azon egy természeti tulajdonságaik, tsak egy néppé teszik őket. Valamint Angliának a' Spanyol insurgensekkel való szövettsége, egy politikai tsuda, azonképpen mihelyest a' megtörténik, hogy az anyaországnak a' béketség visszadattathatik, annak koloniáji is azonnal alája fogják néki magokat önként botsátani. —

„De másfelől, ha szintén feltennők is azt, a' minek olly kevés fundamentoma van, hogy t. i. Spanyol országtól elfszakasztódnak az ő koloniáji, abban az esetben, ha t. i. magát Josef Királynak alája adja: mi hazna lenne abból Angliának? A' száraz Európára nézve ugyan közönségesen, káros fog lenni ezen koloniáknak elfszakadások, hanem a' nagy Státusoknak, magokban különkülön vétettéven, tsakugyan sok a' féle belső eszközeik vannak, a' mellyekre nézve ezeknek boldogságok nem nagyon függ az e' féle változástól. Anglia az, a' mellyen ez a' dolog legveszedelmesebb sebet ejthetne, minthogy az ő egész létele tsupa mesterséges mív. Az ő egész nagysága, gazdagsága, és hatalma, a' koloniák eddig fennállott systemájoknak megmaradásától függ. Ez, és az ő hajós serege, egymást költsönösen támogatják. A' koloniáknak elfszakadások egészfzen felfordítaná ezen systemát. Gondólja-e' Anglia, hogy ő a' világ' négy részei között való közbenjáróvá, Kurátorrá lehet? Már megmutatta a' tapaszt.

talás, hogy mihelyest valamely nemzet politikai függetlenségre jut, azonnal függetlenné iparkodik lenni a' kereskedésre nézve is. Vége lévén a' koloniák eddig fennállott systemákjoknak, ezek azonnal azon fognak iparkodni, hogy ők dolgozzák fel a' földnek azon sok természeti adományait, mellyeket eddig az Anglus fabrikák dolgozván fel, magoknak azokból kettős nyereséget tsináltak. Mihelyest pedig e'képpen Angliának jövedelme kevesülne, szükségesképpen gyengülniek kellene hajós seregeinek is, ha mingyár azoknak elenyéztetésekén a' több Európai Hatalmaságok nem iparkodnának is, etc. etc. "

Erősítésének támogatása végett előhozza az Argus az Anglusok ellen egy tudós könyvből a' következő szavakat is: — "

„Egy Státusnak sem kell sokat bízni mezfze lévő erőhöz; az ő valóságos hatalma magában a' nemzet' testében áll. Midőn valamely nagy birodalomnak ágai hatalmasabbakká lesznek annak derekánál, a' helyett, hogy annak nevedését segitenék, inkább csak terhire és tápláló eledelének fogyasztására vannak. Bizonyos határa van a' birodalomnak, a' midig néki ki lehet terjeszkedni, hogy a' politika által kormányoztathasék; az ő ezen határon túl terjedő nagysága, csak hafzontalan pompa és beteg kövérség. "

*

A' Bavariai és egyéb Német Ujságlevelekben ilyen tudósítás jött ki a' Tudelai ütközet után következett hadi környülállásokról Spanyol országban: — "

„A' leg ujjabb tudósítások ugyan egy nagy győzedelemről emlékeznek, a' melly fzerént a' Mar-

schal Lannes vezérlése alatt lévő Frantzia sereg, melly a' nagy armádia bal szárnyán van, a' Castanhjos és Palafox vezérlések alatt lévő Spanyol seregeket, nem mezsze az Ebro vizétől Cascante mellett, November' 23-dikán erősen megverte volna: azonban úgy látzik a' környülállásokból, hogy a' Spanyol Generálisok azt a' veszedelmet, melly által fenyegetődtek, t. i. hogy körülkerittesenek, a' magok sebefs visszavonása által még most tsakugyan elkerülék. A' Castanhjos serege, a' Cascante mellett szenvedett feles vesztes után, az Ujj-Kastilia felé vívő úton vonta magát vissza. Talált ugyan ő ezen az úton is Almazan és Tarazona között a' Marschal Ney vezérlése alatt feles számú Frantzia lovas tsapatokat: hanem ezeknek, minthogy a' Frantzia gyalogság még meg nem érkezett volt, egy kévérsé vissza kellett onnét magokat húzni, addig, míg a' Generális Marchand vezérlése alatt lévő gyalogság hozzájuk megérkezvén, magokat ezzel özfizetsátólhatták, 's ismét előre nyomúlván a' nevezett utat ismét elfoglalhatták. Hanem a' Castanhjos seregei az alatt már nagy részint eltakarodtak volt Guadalaxara felé, a' ki, az ő vesztesé Cascante mellett igen feles lévén, bajosan fzedheti magát olyan rendbe, hogy az Ujj-Kastilia felé előre nyomuló Frantzia armádiának megfelelhessen, 's azzal szembe szállhasson. —

„A' Castanhjos seregei azonközben Cascante mellől, nem mind ő velle vonták magokat vissza az említett úton, hanem egy részint Arragonia felé futottak-el Gen. Palafoxal, a' hol a' Saragofsai bástyáknak védelmek alatt iparkodnak ismét özfize seregelni.

„Most már a' Marschal Ney armádiája is Arra-

goniának vette útját, olyan tzelezással, hogy a' Saragofsa mellett megállapodott insurgenseknek útjokat elállja. Hasonló tzelelnak elérésére indúlt, mint mondják, a' Marschal Victor armádiája is, míg az alatt egymás harmadik armádia Ujj-Kastibiában nyomúl előre. Sőt érkeztek már olyan leveleink is, mellyekben az erőfsittetik, hogy már Madridba is bé mentek volna a' Frantzia seregek: hanem, hivatalfzerént való tudósítás még e'felől nem érkezett, mellyet tehát el kell várni. —

„A' Bilbaóbol jött tudósítások fzerént, a' partoknak szomfzedságaikban ugyan még olálkodnak az Anglus hajók, hanem a' szárazon valo közösülés' útja Bilbao és St. Ander között már bátorságos lévén, a' kereskedés itt helyre állott. A' Frantzia armádia jobb szárnyának előljáró tsapatja, O v i e d ó b a bémenvén, reménsége volt, hogy nem soká egész Asturia meg fog hódolni. Leon tartománya egész-fzen elfoglatatott. Anglus Generális Baird Gallitziában, még meg nem mutatta magát a' tsatázó mezőn. Néki vagy meg kell verekedni, vagy ismét hajóra kell ülni, minthogy a' Marschal S o u l t' armádiája siető lépésekkel közelit ellene. A' Kataloniai déli részokről semmi igen ujj tudósításaink nem érkeztek. Egy Spanyol Generális Barcellonához közelitvén az insurgensekkel, Generális Dühesm bévonta magát az erőfségbe. Ugy látfzik, hogy hozzá akarnak fogni a' Spanyolok ezen várnak ostromlásához: hanem a' Frantzia armádiának Ujj-Kastiliába való bényomulását megtudván, tsuda ha fel nem oldozzák azt az ostrom alól, tsakhogy el ne fogatfatsanak, etc.

„A' Tudelai ütközettől fogva egészfzen ren-

detlen futásban foglalatoskodnak az insurgensek. Sarogofsa várát egy Frantzia armádia megszállani, 's annak ostromlását tüzelesen folytatni fogja, mint mondják a' Marschal Moncey vezérlése alatt.

„A' Tudelai tsatazó mezőről 1200 Spanyol hadi foglyok Dec. 2.dikán Bayonnébe megérkezvén, a' tisztek a' kastélyba vitettek, a' köz emberek pedig egy Fregátra szállították, a' melly ott a' Bayonnei öbölben áll. Azt írja a' Bayonnei Frantzia tudósító, hogy, mint útonálló tolvajok olyan formák ezen foglyok.

„Napoleon Császár a' Betsület Légiónak ismét számos tzimereit osztatta ki az érdemes katonák között. A' Badeni és Nafsai Regimentek' Oberste-reiknek is adatott, valamint szintén az alattok lévő Regimentből négy-négy köz embereknek. — (Mind ezek a' tudósítások elég újjak, minthogy Dec. 3-dikén indultak a' Spanyol határolról).

Északi Európa.

Az Albis alsó részéről Dec. 9-kén. Ma az a' hír terjed-e el itt, hogy Nov. 16.dikán ismét egy igen véres ütközet ment volna véghez az Orosz és Swéd seregek között Finnlandiában, és hogy a' Swédek tartották volna meg a' tsatazó mezőt.

Az a' hír, hogy az Orosz hadi hajós sereg az Anglusokkal való megegyezés fzerént eveztek volna el Baltisch.Portból a' Cronstadti kikötőhelybe, nem valóságosodott meg. Ugy történt a' dolog, mint eleinten irattatott volt, t. i. hogy olyan izél találván fúni, a' melly az Anglusoknak ellenséges, 's a' bezárattatva lévő Orosz hajóknak kedvező volt, azokat elkergette a' kikötőhely elől, az Oroszok

pedig éltek az alkalmatossággal, 's a' kedvező szél' segittségével Baltisch-Portból ki, és Cronstatba bé-
veztek.

A' Baltisch-Porti környülállásokra nézve méltó megolvasni a' következő levelet, a' mellyet onnan a' kikötőhely elől Sept. 28-dikán indított egy Ang-
lus tizt London felé útnak. — “

„Én úgy itélek, hogy mi nem soká félbe fog-
juk hagyni ezen kikötőhelynek bezárva való tartását,
minthogy külömben a' késő idő és az ekkör itt ura-
kodni szokott szélveszek ránk nézve igen veszedel-
mesek lehetnének, midőn azonközben az ellenséges
hajós sereg a' kikötőhelyben általunk telyefséggel
meg nem támadtathatik, és tökéletes bátorságban
van. A' mi ideérkezésünk után olyan közel vitte
az ellenség a' parthoz a' maga hajóit, hogy a' vas-
matskáknak kihányása mellett még nagy kötelekkel
is a' parthoz kötötte azokat. Elmondhatom, hogy
a' Bresti és Kadixi kikötőhelyekben álló ellenséges
hadi hajóknak megtámadtatások, a' mellyeknek bé-
zárva való tartások által hadi pajtásaink már illy sok
nyughatatlanságot szenvedtek, nem esne bajosabban
és kevesebb szerentsének reméllésével, mint itt Bal-
tisch-Portban az Orosz hajóknak megtámadtatások.
Ilyen értelemben vagyunk itt minnyájunk, noha sen-
ki niants köztünk, a' ki ezen Orosz hajókra való
ütésnek kívánsága által ne lelkesítettne, és a' mi de-
rék vezérünket Admiralis Saumarezt ezen próbaté-
telben egész tüzzel segélleni ne kívánná, a' ki azt
kivánta volna, hogy még eleinten rá üfsünk az ide
futott Orosz hajókra. Az ólta egy, valóságos bás-
tyákkal erősített várrá formálta az ellenség a' par-
tokat mind két felől; a' hajókon kívül pedig úgy

elkötözte lántzok, és úgy eltöltötte levágott előfak által az öblöt, hogy gyújtó hajóinknak közelíteni is lehetetlenség hozzájuk. Leg kisebb remenségünk is elenyészett az eránt, hogy az ellenséges hajókat ezen állásokban semmivé tehesük. Mi, ide való megérkezésünktől fogva valósággal nem tehattünk leg kisebb próbát is az ellenségnek romlására; pedig bizonynyal erőszithetem, hogy a' mi vitéz Admirálisunk, ezt, ha módot látott volna réá, bizonyosan el nem mellőzte volna.

E l e g y e s J e g y z é s e k.

Daniában az a' hir terjedett-el, hogy az Anglusok a' Napnyugotra fekvő Swéd partok mellett talált hadi hajókat elfogták, de e'felől még hitelesebb tudósítást kell várni. Azt mint bizonyost úgy írják, hogy a' lármafák a' Swéd partokon meggyújtattak volt Nov. 24-dikén.

Olasz országból írják, hogy ott nem volna már titok az, hogy a' Frantzia, Napolyi, és Olasz Királyságbéli egygyesült seregek, probát akarnak Sicilia ellen tenni, a' melytől most annyival jobban félnek a' Siciliaiak, minthogy az Anglusok Spanyol országba vitték onnét nagy részint a' seregeket.

A' külső levelekben olvassuk, hogy a' Finnlandiai Orosz armádia eddig volt vezére Grof Buxhöwden, egészségetenségére nézve ezen fő vezérségből a' maga kérésére bizonyos ideig elbotsáttatván, helyébe Generális Knorring rendeltetett fő vezérré.

A' Baltisch-Porti hajós seregnél volt Contradmirál Sorokin, hasonlóképpen a' maga kérésére, formaruhájának és fizetése felerészének megtartásával; nyugodalomra botsáttatott.

A' Berliini és egyéb Prufzsziai levelek, December 3 dikától fogva mind azzal az örvendő tudósítással vannak tele, hogy azon naptól fogva végképen oda hagyták őket a' Frantzia seregek, két vagy három erős várat kivéven.

A' Persiai Udvarhoz küldetett Frantzia Követtségi Titoknok, Gardanne, kiadta Párisban azon útozás' nevezetefségeinek leírását, a' melly útozást ezen Követtség az 1807.dik és 1808.dik esztendőben, az Asiai Török birodalman és Persián által, a' Persiai Udvar lakóvárosáig tett. Ezen útozás nevezetefségei között az Ujságírók is méltóknak itélték a' következőket kihirdetni: — “

„Midőn a' Követtség' tagjai a' Nikomediai Bascha' udvarához megérkeztek, első a' mi szemekbe tűnt, egy akasztott az után fejétől megfofztatott ember volt, az ajtó küszöbére lefektetve. Ercerum városából, a' hol Jusuf Basa a' Kormányozó, tsupa arannyal és jóféle gyöngyvel fedett paripákat hoztak. ki a' Követtséghez tartozó szemelvények eleibe, hogy azokra ülve tartsák a' magok oda való bemeneteleket. Ezen Török tartományokban néhol az úgy nevezett Kurdusokat (a' kereskedő útozó társaságok után olalkadó tolvaj kompániákat) néhol ismét a' szegény eltévedett útozókat jó útra vezető betsületes pásztorokat találták elől a' Követtségi szemelvények. Annak világosítására, hogy melly tehetetlen legyen mostanában a' Török Országglószék, azt hozza elő az író, hogy Kis Asia' közepén egy Chapan Oglou nevű olyan Török Baschára találtak, a' ki mint akar melly független Fejedelem úgy hajtattja. bé a' maga számára az adót, a' nélkül, hogy őtet a' Porta megbüntetni vagy tsak meg is' intetni merné. A' Bagda-

di Baschának is a' Török Császár küldi, mint alattvalójának a' Lófark zászlót, 's ez azt tisztelettel megszokta most is köszönni, a' nélkül, hogy a' mostani Baschának familiáját, kinek Soliman a' neve, 120 ezteendőktől fogva más helyre által tudta volna a' Porta tenni. Egy szóval ezek az Asiai Baschák tsupa Monarchák, és mintegy tsak betsületből adjak hírtül a' Portának, hogy attyok helyekbe a' thronusra ültek. Az e'féle környülállások hamar való felfordúlással fenyegetik a' Portát, etc. —

„A' mi Persiát illeti, ez sokkal pallérozattabb és jobb rendbeszedetett bizodalom, mint a' Törököké. Az Udvar fényes; az Udvariak arannyal és gyémántal vannak fedeztetve: arannyal varrott szőnyegeken járnak a' szobákban; a' szép kövekből készült edényekből drága füst illatozik; a' szobákat márvány és porphyr kőből készült szökökutatskákból tsergedező vizek frifsitik. A' nép engedelmes, munkája után lát, az adót meg fizeti, rekrutákat állit, 's azután gond nélkül tölti egyéb eránt napjait. Az afzfonyi nemhez a' Persák sem viseltetnek nagyobb tisztelettel, mint a' Törökök. —

„Az audentziaadáskór a' leg nagyobb urakat lehet a' Nagy vezérnél az ajtó küszöbjén térdelni látni; mint a' Törököknél ugy a' Persáknál is ösfze darabolt embereknek felaggatott tagjaikat szemlélhetni az Ūralkodó' patotájának ajtófelein. A' Persa katonatisztek olvasni sem tanúltak. —

„A' szokás 's betsület' reguláiban is sok különös találtatik a' Persáknál. — Egy fő Persaszemély egyfzer a' Frantzia Követhez menvén, azért kért botsánatot tőlle, hogy Persiában olyan roszfz idő jár. — A' külső dolgokat illető Conferentiák kö-

zönségesen esnek a' Persa Udvarnál; mint a' kome-
dia házba olyan szabad az oda való bemenetel: meg
is szoktak azon az ujságkivánók nagy számmal jelen-
ni. Ott nem tudják mirevalók légyenek a' Státust
illető titkok.

„Az afzszonyok itt is tsak rabfzolgálók mint
a' Törököknél. A' Frantzia Követségnek egy tagja
szinte nagy lármára fzolgáltatott alkalmatofságot, az
által, hogy egy Seraljnak a' kertjét meg akarta néz-
ni. Az abban lévő afzszonyok nem tsak kiáltozni
kezdettek, hanem puskához is kaptak, hogy agyon
löjjék az ujságkivánót. — Maga Gardanne ezen úto-
zás' kiadója kérdezvén egy fő Persától, hogy hány
gyermeké volna, így felelt a' Persa: én nem tudom,
kérdje az úr a' Titoknokomtúl — melly után a' Ti-
toknok a' familia könyvibe belé nézvén, azt mon-
dotta, hogy az ő urának 17 gyermekei vannak.

T u d ó s i t á s.

Mostan Bétsben lakó W e r n e r A n n a, Ma-
gyar Országgi Pétsi fzületésű, Bába-afzszony, a' ki
előbb a' Pesti Királyi azután a' Bétsi Cs. K. Univer-
sitásnál a' bába tudományban való szép tehetségét
és tapasztalását a' bevett rendtartások fzerént való
fzorofs megvizgáltatás által megmutatván, a' felől mind
két Universitasoktól Diplomákat nyert, ajánlja ma-
gát és a' béli fzolgálatját, minden fő és egyéb ren-
dű afzszonyságoknak. Magyar, Horváth, Rátz, és
Német nyelveken, egyformán jól befzéli. Tудо-
mánya és gyakorlottsága felől, fzóval és iráfsal való
ajánlásokat mutathat. Lakik a' L a n d s t r a s s e ne-
vű utzában, az Augustinianusok Klastromán kívül,
a' 214 számnál; alatt.